

การอ้างอิงที่ปรากฏในหนังสือหลักราชการ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว

Referencing in King Rama VI's Book of Governing Principles

ชนกพร อังศุวิริยะ (Chanokporn Angsuwiriya) *

บทคัดย่อ

พระราชนิพนธ์หนังสือหลักราชการในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว เพื่อพระราชทานแก่ข้าราชการ ทรงมีพระราชประสงค์เพื่อให้เป็นหลักปฏิบัติแก่ข้าราชการ การศึกษาครั้งนี้ได้ใช้แนวทางการศึกษาจากหนังสือหลักราชการ โดยอาศัยแนวคิดของการอ้างอิงแบบอ้างอิง (References) และการอ้างอิงหรือการทำความเข้าใจ (Allusion) แบบภาพพจน์ (Figure of Speech) ผลจากการศึกษาพบลักษณะของการอ้างอิงที่น่าสนใจทั้งหมด 5 ลักษณะ โดยเรียงลำดับการพบมากที่สุดไปน้อยที่สุด ได้แก่ การอ้างอิงบุคคลแบบไม่ระบุ การอ้างอิงบุคคลแบบระบุและไม่ระบุ การอ้างอิงจำนวนสุภาพ การอ้างอิงนิทาน และการอ้างอิงคำประพันธ์ ซึ่งแต่ละลักษณะสะท้อนให้เห็นความสัมพันธ์กับวัตถุประสงค์ของการอ้างอิง วัตถุประสงค์การอ้างอิงที่สำคัญมี 3 ลักษณะ ได้แก่ การอ้างอิงเพื่อหลีกเลี่ยงภาพด้านลบ และการอ้างอิงเพื่อแสดงความเป็นเหตุเป็นผล นอกจากนี้ผลจากการศึกษาวิจัยยังสามารถนำไปพัฒนาเพื่อศึกษาในเรื่องของกลวิธีทางภาษาประเด็นอื่น ๆ ที่สามารถสะท้อนแนวคิดของผู้ใช้ภาษาได้อีกต่อไป

คำสำคัญ: การอ้างอิง, หลักราชการ, พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว

* ภาควิชาสารัตถศึกษา คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่

Abstract

The author has studied the King Rama VI's Book of Governing Principles, instruction which King Rama VI gave to government officials as governing principles, based on references and allusion, a type of figure of speech.

From the book, the author found that there are 5 types of references ranking from most to less frequently found. The references found in the book are first, reference to unspecified person, second, reference to specified and unspecified persons, items and events, third and fourth, reference to proverbs and aphorisms and reference to tales and last, reference to poetry. Every type of reference reflects its relation to objectives. There are 3 objectives of reference which are to avoid negative image, to show cause and effect of the work. Lastly, the research findings can be used to develop study of other language devices that can reflect the language users' ideas.

Key words: Reference, Governing Principles, King Rama VI

บทนำ

ข้าราชการไทยในพระบาทสมเด็จพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทุกรัชกาล คือ คนที่ต้องทำหน้าที่บำบัดทุกข์ บำรุงสุขให้กับราษฎรในฐานะเป็นข้าของแผ่นดิน ปัจจุบันการสอบบรรจุเข้ารับราชการเป็นข้าราชการนั้นจะมีกฎระเบียบ ข้อบังคับที่ใช้กับข้าราชการ หรือระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยข้าราชการพลเรือน พ.ศ. บังคับใช้ปัจจุบัน คือ พ.ศ. 2551 โดยมีข้อพึงปฏิบัติต่อการทำหน้าที่ของข้าราชการในราชกิจจานุเบกษาถึง 51 หน้า แตกต่างจากสมัยรัชกาลที่ 6 พบว่า มีหลักราชการ เพื่อให้ข้าราชการในสมัยนั้นได้พึงปฏิบัติเช่นกัน

หนังสือหลักราชการพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระราชนิพนธ์และพิมพ์พระราชทานแจกข้าราชการในการพระราชพิธีตะรุชะสงกรานต์ ในวันที่ 20 กุมภาพันธ์ พระพุทธศักราช 2457 ณ สยามจันทร์ หนังสือหลักราชการนี้

ผู้เขียนพบว่ามีการพิมพ์ใหม่หลายครั้ง ซึ่งฉบับที่ผู้เขียนนำมาวิเคราะห์ คือฉบับที่ตีพิมพ์ในปี 7 สิงหาคม พุทธศักราช 2513 โดย พล.ท.ป. ประสิทธิ์สรวจร ซึ่งเป็นฉบับที่น่าสนใจเป็นอย่างยิ่ง

คำนำ

ในขณะที่ คอมมิวนิสต์ พยายามเข้าแทรกแซงในหมู่นักศึกษา ซึ่งเราให้เกียรติเขาว่าเป็น “ปัญญาชน” เพราะการที่สามารถเปลี่ยนทัศนคติของปัญญาชนได้นั้น ย่อมส่งผลสะท้อนต่อสังคมไทยได้ไกลและกว้างขวางมาก และเป็นหนทางลัดที่ไม่ต้องเปลืองกระสุน

ยิ่งปัญญาชนผู้หลงละเมอว่า “รู้อะไรไม่รู้รู้วิชา” ด้วยแล้ว ความลุ่มหลงของเขาจะนำไปสู่คติโบราณที่ว่า “วิชาท่วมหัว เอาตัวไม่รอด” ยิ่งขึ้น

โดยเฉพาะในยุคที่คนหนุ่ม-สาว ชอบประเมินค่าของตัวเองด้วยแล้ว ผมก็เห็นว่าทางลัดความลุ่มหลงไม่มีอะไรดีกว่า อัญเชิญหนังสือหลักราชการพระราชานิพนธ์ของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว มาศึกษากันอีกครั้งหนึ่ง

แม้ว่ากาลเวลาจะล่วงเลยมาแล้วเกินครึ่งศตวรรษ แต่พระราชานิพนธ์เรื่องนี้ยังเป็นอมตะอยู่ทุกยุคทุกสมัย

(พล.ท. ป. ประสิทธิ์สรวจร)

๗ ส.ค. ๑๓

จากคำนำของหนังสือทำให้สภาพบ้านเมืองขณะนั้น ด้วยเจตนารมณ์ของ พล.ท.ป. ประสิทธิ์สรวจรที่ห่วงใยบ้านเมืองในยุคคอมมิวนิสต์ จึงนำหนังสือหลักราชการมาผลิตซ้ำจากสมัยรัชกาลที่ 6 ต้นฉบับที่ผู้เขียนศึกษานี้จึงแตกต่างจากหลักราชการที่ผลิตซ้ำในยุคหลัง ๆ โดยเฉพาะด้านภาษาและการพิมพ์ที่ยุคสมัยหลังจะใช้ภาษาปัจจุบันเพื่อให้คนปัจจุบันเข้าใจได้ ขณะที่ฉบับนี้ยังคงรักษาแบบแผนภาษาโบราณไว้ ดังนั้น ผู้เขียนจะขอใช้ภาษาตามต้นฉบับที่นำมาวิเคราะห์โดยไม่ดัดแปลงถ้อยคำภาษาให้เป็นปัจจุบัน เช่น พระราชพิธีตระกูลสงกรานต์ ผู้เขียนจะไม่ดัดแปลงใหม่เป็นตระกูลสงกรานต์ เป็นต้น

หลักราชการในที่นี้ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงให้ไว้ 10 ประการ ได้แก่ ความสามารถ ความเพียร ความไหวพริบ ความรู้เท่าถึงการ

ความเชื่อตรงต่อหน้าที่ ความเชื่อตรง ต่อคนทั่วไป ความรู้จักกันสยคน ความรู้จักผอนผัน
ความมีหลักฐาน และความจงรักภักดี¹

หนังสือหลักราชการทั้ง 10 ข้อของรัชกาลที่ 6 นั้น พระองค์ทรงขยายความ
ในแต่ละข้อ ในลักษณะของการให้คำสอน คติ เตือนใจสำหรับข้าราชการ ซึ่งใน
รายละเอียดเนื้อหาในพระราชนิพนธ์นั้น สิ่งที่น่าสนใจมากที่สุด คือเรื่องของการ
อ้างถึง พระองค์ใช้การอ้างถึงเพื่อวัตถุประสงค์ต่าง ๆ เช่น สร้างความน่าเชื่อถือ
หลีกเลี่ยงการพาดพิงในด้านลบ เป็นต้น

ประโยชน์ที่ได้ศึกษาพระราชนิพนธ์หลักราชการนี้ จะสามารถทำให้เห็น
แนวทางการเขียน วิธีคิดในการใช้ภาษา โดยเฉพาะเรื่องของการอ้างถึง ซึ่งอาจทำให้
ผู้อ่านเข้าใจวิธีการเขียนเพื่อสอนหรือให้คติเตือนใจของชนชั้นผู้นำที่มีต่อข้าราชการ
ซึ่งจะต้องไปปฏิบัติหน้าที่ในฐานะชนชั้นผู้นำแก่ประชาชนอีกต่อหนึ่ง

แนวคิดเรื่องการอ้างถึง

การอ้างถึงในที่นี้มี 2 แนวความคิด คือแนวคิดของการอ้างถึงแบบอ้างอิง
(References) การอ้างถึงในลักษณะนี้มีลักษณะการวิเคราะห์ตามการใช้ถ้อยคำ
ภาษาที่อ้างถึงทั้งภายในและภายนอกตัวบท แต่จะมีสถานการณ์หรือการอ้างถึง
แบบอ้อม ๆ ที่สัมพันธ์กับถ้อยคำภาษาภายในตัวบท ดังที่ฮอลลิดีเย และฮาซาน
(Halliday & Hasan, 1976, p. 308 cited in Chanawansa, 1986, p. 35) ให้นิยาม
การอ้างถึงไว้ว่า “the relation between an element of the text and something
else by reference to which it is interpreted in the given instance.” หมายความว่า
การอ้างถึงเป็นความสัมพันธ์ที่เกิดจากส่วนประกอบในตัวบทกับส่วนอื่นที่ถูก
อ้างถึง ซึ่งจะต้องใช้การตีความจากบริบทหรือสถานการณ์นั้น ๆ

ลักษณะการอ้างถึงแบบนี้นักภาษาศาสตร์จะจัดจำแนกไว้หลายลักษณะ อาทิต
พอลทริดจ์ (Paltridge, 2006) ได้แบ่งรูปแบบของการอ้างถึงไว้ดังนี้

1. การอ้างตาม (Anaphoric Reference) คือการอ้างถึงโดยใช้คำหรือวลี
ซึ่งจะมีก่อนที่จะเกิดตัวบทปัจจุบัน ตัวอย่าง

¹ ผู้เขียนขอสงวนข้อความตามต้นฉบับของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงให้ไว้ทั้ง 10 ข้อ

It seems everyone's read that self-help book: Greg Behrendt and Liz Tuccillo's He's Just Not That Into You... First in the US, then all over the world, women became converts to the book's tough-love message. When it was published late last year, Oprah sang its praises, tearful women called it 'the Bible', and others declared it had changed their lives forever. (Cooper, 2005, p. 38 cited in Paltridge, 2006, p. 131)

2. การอ้างนำ (Cataphoric Reference) คือการอ้างถึงโดยใช้คำหรือวลีซึ่งจะมีหลังที่จะเกิดตัวบทปัจจุบัน ตัวอย่าง

It seems everyone's read that self-help book: Greg Behrendt and Liz Tuccillo's He's Just Not That Into You. (Cooper, 2005, p. 38 cited in Paltridge, 2006, p. 132)

3. การอ้างนอกตัวบท (Exophoric Reference) คือการอ้างถึงสิ่งที่อยู่นอกตัวบทอาจเป็นสถานการณ์บางอย่างที่ตัวบทอ้างถึง ตัวอย่าง

Customer: what kind of book would you say this is? Where would you put it on your bookshelves? (Cooper, 2005, p. 38 cited in Paltridge, 2006, p. 132)

4. การอ้างเชิงวัฒนธรรมเดียวกัน (Homophoric Reference) คือการอ้างถึงสิ่งซึ่งต้องอาศัยความรู้ทางวัฒนธรรม (เดียวกัน) นอกเหนือไปจากสิ่งซึ่งปรากฏอยู่ในตัวบท ตัวอย่าง

First in the US, then all over the world, women became converts to the book's tough-love message. (Cooper, 2005, p. 38 cited in Paltridge, 2006, p. 132)

5. การอ้างเชิงเปรียบเทียบและการอ้างเชื่อมบท (Comparative and Bridging Reference) คือการสันนิษฐานที่ไม่ได้ถูกเรียกเพราะสิ่งนั้นได้ถูกอ้างไปแล้ว แต่เป็นสิ่งที่เปรียบกับสิ่งที่ถูกอ้างถึง และการอ้างถึงสิ่งซึ่งอนุมานจากตัวบทหรือสถานการณ์ที่ได้จากการสันนิษฐานแบบอ้อม ๆ ตัวอย่างการอ้างเชิงเปรียบเทียบ (Comparative Reference)

When it was published late last year, Oprah sang its praises, tearful

women called it 'the Bible', and others declared it had changed their lives forever. The book assumes all men are confident, or that if they really like a girl, they'll overcome their shyness. The opposite is true. (Cooper, 2005, p. 38 cited in Paltridge, 2006, p. 133)

ตัวอย่างการอ้างเชื่อมบท (Bridging Reference)

Stuart agrees. 'I was hopeless', he says with a laugh. 'I'm just not one of those blockes that finds approaching women easy.' (Cooper, 2005, p. 38 cited in Paltridge, 2006, p. 133)

ลักษณะการอ้างถึงของพอลทริคจีในภาษาอังกฤษน่าสนใจที่สามารถจัดจำแนกการอ้างถึงได้หลายลักษณะ ซึ่งผู้เขียนคิดว่าแนวคิดทฤษฎีดังกล่าวนี้สามารถนำมาปรับใช้ในการวิเคราะห์ภาษาไทยได้ จากการศึกษาจึงได้พบงานวิจัยที่นำทฤษฎีการอ้างถึงมาศึกษากับภาษาไทย จนสามารถจำแนกการอ้างถึงของไทยไว้เป็น 3 แบบ คือ pronominals, demonstratives และ comparatives (Chanawangsa, 1986) ดังนี้

1. การอ้างเชิงบุคคล (Pronominal Reference) เช่น บุรุษที่ 1-3 (เขา เรา ฯลฯ) คำเรียกญาติ (แม่ ป้า ฯลฯ) ชื่อของบุคคล (ชื่อจริงหรือชื่อเล่น) คำเรียกเพื่อน (เพื่อนหรือเพื่อนฝูง) คำเรียกอาชีพ (ครู หมอ หรือแม่ค้า) คำเรียกตำแหน่ง (หัวหน้า ผู้อำนวยการ กำนัน ฯลฯ)

2. การอ้างเชิงบ่งชี้ (Demonstrative Reference) เป็นคำบ่งชี้สถานที่หรือเวลา เช่น นี่ นั่น โน่น ไฉน ที่นี่ ที่นั่น ที่โน่น เป็นต้น

3. การอ้างเชิงเปรียบเทียบ (Comparative Reference) เป็นการอ้างสิ่งหนึ่งเพื่อเปรียบกับสิ่งอื่น แบ่งเป็นแบบทั่วไป (General) ได้แก่ ความเหมือนกัน (Identity) เช่น เหมือนกัน เช่นกัน เดียวกัน ความคล้ายกัน (Similarity) เช่น คล้ายกัน คล้ายคลึงกัน เช่นนี้ ขนาดนี้ แบบนี้ ทำนองนี้ ความแตกต่างกัน (Difference) เช่น อื่น คนละ และแบบเฉพาะเจาะจง (Particular) เช่น กว่า อีก เท่า ขึ้น พอกัน พอ ๆ กัน เท่ากัน เท่า ๆ กัน

การอ้างถึงในงานวิจัยดังกล่าว คือการพิจารณาคำที่ใช้ในการอ้างถึงลักษณะต่าง ๆ ของภาษาไทย ซึ่งใกล้เคียงกับการจัดประเภทของคำอ้างถึงในหนังสือไวยากรณ์ไทยของ นววรรณ พันธุเมธา (2553, หน้า 29-33) ได้แบ่งกลุ่มคำอ้างถึงลักษณะดังกล่าวนี้ไว้ในหมวดคำแทน ได้แก่ **กลุ่มคำไม่ใช่เฉพาะ** เป็นคำที่มีความหมายกว้าง

ไม่กำหนดแน่นอน ใช้แทนคำนาม เช่นคำว่า ใคร อะไร ไหน เมื่อไร ตัวอย่างคือ ใคร ๆ พวกกันโกรธเขา **กลุ่มคำบอกจำนวน** เป็นการบอกจำนวนของสิ่งต่าง ๆ ที่ใช้แทนคำนาม เช่นคำว่า ล้วน บ้าง ตัวอย่างคือ ฉันเห็นเด็ก ๆ หลายคนบ้างก็เล่น บ้างก็คุยกัน **กลุ่มคำบอกการแยก** เช่นคำว่า ต่าง บ้าง ตัวอย่างคือ ฉันเห็นเด็ก ๆ หลายคนต่างก็เล่นกันถ้วน

ลักษณะการแบ่งกลุ่มตามหมวดคำนี้เป็นการแบ่งตามหน้าที่ของคำที่ใช้อ้างถึงคำนาม ซึ่งเมื่อพิจารณาลักษณะการอ้างถึงของพอลทริคจ์ วิกา และนวรรรณ จะพบว่ามีการอ้างถึงแบบตรงและแบบอ้อม (Implicit and Explicit Referencing) แต่ลักษณะที่เหมาะสมที่สุดในการวิเคราะห์หลักราชการในที่นี้ก็คือ ลักษณะการอ้างถึงของวิกาและนวรรรณ โดยผู้วิจัยจะนำแนวคิดทฤษฎีดังกล่าวมาประยุกต์ใช้ในการวิเคราะห์ครั้งนี้ นอกจากนี้ยังมีการอ้างถึงในอีกลักษณะ นั่นคือ การอ้างถึงหรือบางครั้งเรียกการเพ้อความ (Allusion) ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของภาพพจน์ (Figure of Speech) คือการอ้างถึงบุคคล สถานที่ เหตุการณ์ หรือส่วนหนึ่งของวรรณกรรมวรรณคดีที่เป็นที่รู้จัก คำพังเพย สุภาษิต สำนวน นิทาน ไม่ว่าจะเป็นการอ้างแบบตรง ๆ หรือดัดแปลงก็ตาม การอ้างถึงลักษณะนี้มักมีวัตถุประสงค์ในการอ้างถึงเพื่อให้ผู้อ่านเกิดภาพหรือจินตนาการตามที่ผู้เขียนบทประพันธ์ต้องการจะสื่อสาร เช่น

ประเพณีตั้งให้หลังหัก มันก็มักทำร้ายเมื่อภายหลัง

จะเซ่ใหญ่ไปถึงน้ำมีกำลัง เหมือนเสือข้งเข้าถึงดงก็คงร้าย

(จากเรื่องพระอภัยมณี)

จากตัวอย่างนี้เป็นการอ้างถึง (Allusion) สำนวนสุภาษิตในวรรณคดีเรื่องพระอภัยมณี ซึ่งเมื่ออ้างถึงสำนวนดังกล่าวก็ง่ายแก่การทำความเข้าใจของผู้อ่านทันที ลักษณะดังกล่าวนี้จัดเป็นการอ้างถึงอีกรูปแบบหนึ่งที่ผู้เขียนสนใจศึกษา เช่นเดียวกับการอ้างถึงแบบอ้างอิง

การอ้างถึงที่ปรากฏในหนังสือหลักราชการ

เมื่อผู้เขียนได้ศึกษาหนังสือหลักราชการพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว พบว่ากลวิธีทางภาษาเรื่องการอ้างถึงมีความน่าสนใจ และการอ้างถึงในหลักราชการนี้ก็มีลักษณะของการอ้างถึงแบบโดยตรงและโดยอ้อมตามแนวคิด

ของนักภาษา และยังมีการอ้างถึงในรูปแบบของภาพพจน์เพื่อทำให้เกิดภาพ ดังนั้นในการศึกษาครั้งนี้ผู้เขียนจะขอนำแนวคิดทั้ง 2 แนวคิดมาใช้ศึกษาร่วมกัน โดยจะเรียกเป็นคำเดียวกันว่า “การอ้างถึง” โดยผู้เขียนจะวิเคราะห์จากบริบทในหนังสือหลักฐานการที่พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวได้ทรงพระราชนิพนธ์ไว้ว่าเป็นการอ้างถึงสิ่งใดในบริบทนั้น ๆ ซึ่งจากการศึกษาสามารถแบ่งการอ้างถึงที่พบได้ 5 ลักษณะ ดังนี้

1. การอ้างถึงบุคคลแบบไม่ระบุ

การอ้างถึงแบบไม่ระบุในที่นี้ หมายถึงการอ้างถึงบุคคลโดยไม่ได้ระบุตัวบุคคลที่แน่ชัด เป็นการกล่าวอ้างถึงคนทั่ว ๆ ไป เพื่ออ้างถึงในเชิงปริมาณหรือให้เห็นว่าสิ่งที่รักษากาลที่ 6 ต้องการนำเสนออันมีผู้รับทราบตามข้อเขียนนั้นจริง ๆ ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 1

ในสมัยบัดยฺบันนี้ไ้ใครๆ ก็ยอมทราบดีอยู่แล้วว่า การศึกษาจำเริญขึ้นมากกว่าในเวลาก่อนๆ นี้เป็นอันมาก และมีตำรับตำราสำหรับสอนศิลปะและวิทยาแทบทุกอย่าง เหตุนี้จึงทำให้คนบางจำพวกหลงไปว่า “รู้อะไรไม่รู้รู้วิชา” และด้วยความหลงอันนี้จึงเลยทำให้หลงเลยนึกต่อไปว่า ไม่ว่าจะทำการใดหน้าที่ใดๆ ข้อสำคัญมีอยู่อย่างเดียว แต่เพียงจะพยายามให้ได้คะแนนมากๆ ทุกคราวที่สอบได้ในโรงเรียน และให้ได้ประกาศนียบัตรหลายๆ ใบ แล้วพอลออกจากโรงเรียนก็เป็นอันจะไม่ต้องพยายามทำอะไรอีกต่อไป ทั้งโลกทั้งยศ ทั้งทรัพย์ จำจะต้องหลั่งมาไหลมาทีเดียว (หน้า ๕)

คำว่า “ใคร ๆ” ในที่นี้เป็นการอ้างถึงคนทั่ว ๆ ไปโดยไม่ระบุว่าต้องเป็นใครหรือเป็นการอ้างถึงประชาชน ขณะที่ “คนบางจำพวก” เป็นการอ้างถึงกลุ่มคนกลุ่มหนึ่ง ที่ก็ไม่ระบุเช่นกันว่าใคร ซึ่งนัยของการอ้างถึงทั้งสองคำนี้ จะต่างตรงที่เมื่อมีคำว่าบาง ทำให้เป็นการจำกัดคนในเชิงปริมาณมากกว่า ใคร ๆ หรือการใช้คำว่า จำพวก ก็ดูจะเป็นการระบุได้เช่นกัน ซึ่งพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวจะใช้คำลักษณะนี้ในเชิงลบ

ตัวอย่างที่ 2

บุคคลจำพวกที่คิดว่าวิชาเป็นแก้วสารพัดนึกเช่นนี้เมื่อเข้าทำการแล้ว

ถ้าแม้ฉันไม่ได้รับตำแหน่งอันสูงเพียงพอกแก่ที่ตนตีราคาของตนไว้ และลาภยศ
ทรัพย์สินทั้งหลายมาไม่ทันใจก็ยิ่งเกิดความหลงใจแล้วก็บังเกิดความไม่พอใจ
เมื่อไม่พอใจก็บังเกิดความอหิวา เมื่อเกิดความอหิวาขึ้นแล้วก็หมดความสุข
(หน้า ๖)

แท้จริงบุคคลจำพวกนี้ลึมนึก หรือไม่เคยนึกที่เดียวว่ามีสุภชาติโบราณ
ท่านได้กล่าวไว้แล้วว่า "วิชาท่วมหัวเอาตัวไม่รอด" คำที่ท่านกล่าวไว้เช่นนี้ควร
ที่จะหวนคำนึงดูบ้างว่าท่านมุ่งความว่าอะไร ท่านยอมมุ่งความว่า วิชานั้น
เปรียบเหมือนเครื่องแต่งตัว ซึ่งใครมีทุนแล้วอาจจะหาแต่งได้เท่ากัน แต่ถึง
แม้ว่าจะมุ่งทางหงส์ผัดหน้าในชฎาทอง ถ้าแม้ว่าไม่งามเขาก็ไม่เลือกเอา
เป็นตัวอวิเหนาเป็นแน่ละ (หน้า ๖)

ถ้าเป็นผู้ที่ถือตนว่ามีสติปัญญา ก็ใช้สติปัญญาหลอกลวงโดยอาการ
ต่างๆ นี่คือ แบบบุคคลจำพวกที่เรียกตนว่า "นักรู้การเมือง" (โปลิติก) ซึ่งมัก
ใช้วาจาและไหวหวัลงให้ตายใจ แล้วจึงจะใช้ผู้อื่นเป็นเครื่องมือหรือลงที่
ก็ "เตี้ย" (หน้า ๒๐)

คำว่า บุคคลจำพวกจาก (หน้า 6) เป็นการจำกัดกลุ่มคนแต่ก็ไม่ระบุจัดเป็น
การอ้างถึงแบบทั่วไปได้ ซึ่งการไม่ระบุลักษณะนี้เพราะเป็นการอ้างถึงในด้านลบ ว่า
บุคคลจำพวก นั้นคือกลุ่มคนที่หลงในวิชาการของตนเอง ซึ่งหนังสือหลักธรรมาการนั้น
มีไว้เพื่อให้คำสอน สติ เตือนใจคนที่รับราชการ ดังนั้น ความดังกล่าวจึงหมายถึง
ข้าราชการที่ทำตัวไม่เหมาะสมดังกล่าว เช่นเดียวกับคำว่าบุคคลจำพวกจาก (หน้า 20)
ก็เป็นการกล่าวถึงทั่วไป เพื่อหมายถึงคนที่ใช้สติปัญญาในทางที่ผิด ลักษณะการอ้าง
ถึงดังกล่าวเป็นการกล่าวถึงพฤติกรรมบุคคลในด้านลบ การอ้างถึงจึงไม่ระบุตัวตน
ของบุคคล

ตัวอย่างที่ 3

ความรู้เท่าถึงการนี้ จะมีตำรับตำราหรือครูบาอาจารย์สั่งสอนได้ก็ทำไม่
อย่างดีที่สุดที่พอจะศึกษาได้ก็แต่โดยอาศัยความอุตสาหะพากเพียรจดจำ
แบบอย่างของผู้อื่น ซึ่งเขาได้ปฏิบัติมาแล้ว และที่คล้ายคลึงกันเท่านั้น แต่ที่จะ
วางใจดีถืออยู่แต่แบบแผนเท่านั้นไม่ได้ เพราะถ้าหากว่าไปประสบเหตุการณ์
ซึ่งมิได้มีอยู่ในแบบแผนแล้ว ก็จะไม่รู้ว่าจะทำอย่างไรเสียอีกจึงเป็นอัน

ต้องเอาใครๆ ความไหวพริบในตัวเองประกอบด้วย จึงจะเป็นผู้รู้ที่ถึงการอย่าง
บริบูรณ์ (หน้า ๑๕)

คำว่า “ผู้อื่น” ซึ่งเป็นอ้างถึงบุคคลทั่วไปโดยไม่ระบุว่าใครที่มีขอบเขตของคนที่รู้เท่าถึงการณ์ และคำว่า “เขา” ที่ใช้อ้างถึง “ผู้อื่น” หรือก็คือการอ้างถึงบุคคลทั่วไปแบบไม่ระบุที่มีขอบเขตเป็นคนที่รู้เท่าถึงการณ์เช่นกัน การอ้างถึงในลักษณะนี้ไม่ได้ให้ภาพด้านบวกหรือลบ เป็นแต่เพียงต้องการอ้างถึงใครก็ตามถ้าปฏิบัติตัวได้ดังที่พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวต้องการจะจัดให้เป็นผู้รู้ที่สมบูรณ์

ตัวอย่างที่ 4

ข้อนี้เป็นข้อสำคัญสำหรับคนทั่วไป ทั้งผู้ใหญ่และผู้น้อย และจะเป็นผู้สั่งหรือผู้รับคำสั่งก็เหมือนกัน เมื่อเป็นสิ่งสำคัญเช่นนี้แล้ว ก็เป็นที่น่าประหลาดใจที่สุดที่ผู้คนโดยมากเข้าใจข้อนี้ผู้น้อยเต็มที

ถ้าจะถามว่า ความเชื่อตรงต่อหน้าที่แปลว่าอะไร บางทีจะได้รับคำตอบต่างๆ กัน อย่างน่าอัศจรรย์ทีเดียว บางคนก็น่าจะตอบว่า “ไปออฟฟิศทุกวัน ตรงตามเวลา ไม่ขาด ไม่ช้า” ซึ่งก็ต้องยอมว่าเป็นอันใช้ได้ส่วน ๑ แต่จะต้องขอลงถามต่อไปว่า เมื่อไปถึงออฟฟิศแล้วนั้นไปทำอะไร? ถ้าเพียงแต่ไปนั่งสูบบุหรี่คุยกับเกลอ ถึงเรื่องเบ็ดเตล็ดต่างๆ มีนินทานายของตัวเองหรือนินทาคนอื่นแปดต้น หรืออ่านหนังสือพิมพ์ หรือเขียน “คอร์เรสปอนเดนซ์” ส่งไปลงหนังสือพิมพ์ด่าคนเล่น ... (หน้า ๑๖)

คำว่า คนทั่วไป เป็นการอ้างถึงแบบทั่ว ๆ ไปอย่างชัดเจน ซึ่งในความทั่วไปนั้นเป็นการจัดจำแนกประเภทไว้สองกลุ่ม คือ กลุ่มผู้ใหญ่หรือผู้สั่ง และผู้น้อยหรือผู้รับคำสั่ง การอ้างถึงในลักษณะนี้ น่าสนใจตรงที่ทำไมพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว จึงต้องแบ่งคนทั่วไปเป็นสองชนชั้นอีก นั่นอาจเป็นเพราะการทำงานในระบบราชการย่อมมีสองชนชั้น คือ ชนชั้นผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชา ซึ่งทัศนคติดังกล่าวไม่ว่าจะชนชั้นใดก็ต้องมีความรับผิดชอบ

การใช้คำว่า บางคน นั้นก็เป็นการอ้างถึงทั่วไปเพื่อเชื่อมโยงความเห็นที่มีต่อความรับผิดชอบในหน้าที่ แต่บางคนนั้นซึ่งก็ไม่ได้ระบุว่าใครยังสื่อความหมายในด้านลบ ว่าบางคนนั้นอาจไม่ได้เข้าใจหน้าที่ความรับผิดชอบจริง ๆ เช่น การนินทานายของตัวเองหรือนินทาคนอื่น ก็ถือเป็นการอ้างถึงในด้านลบที่สื่อความผิดกรรมถึงคนที่ไม่รู้จักหน้าที่ของตัวเอง

ตัวอย่างที่ 5

“ความประพฤติที่ตรงต่อคนทั่วไปเช่นนี้ ประชาชนทุกชาติทุกภาษาย่อมยกย่องว่าเป็นคุณวิเศษอัน ๑ ซึ่งเป็นลักษณะแห่งผู้ใหญ่แท้จริง และถึงผู้ที่ยังอยู่ในตำแหน่งผู้น้อย ถ้าประพฤติได้เช่นนี้ก็ย่อมจะเป็นศรีแก่ตน ทำให้คนนิยมรักใคร่ และให้ผู้ใหญ่เมตตากรุณาเป็นอันมากเหมือนกัน” (หน้า ๒๒)

การใช้คำว่า คนทั่วไป ในกรณีนี้เป็นการอ้างถึงแบบไม่ระบุจริง ๆ ว่าเป็นคนกลุ่มใดเป็นพิเศษ แม้จะมีส่วนของคำว่าผู้ใหญ่และผู้น้อย แต่จัดอยู่ในกลุ่มผู้แสดงความประพฤติที่ตรงต่อคนทั่วไป แสดงให้เห็นว่าลักษณะการใช้คำอ้างถึงดังกล่าวสะท้อนให้เห็นมุมมองที่ผู้ใหญ่และผู้น้อย ผู้ซึ่งต้องทำหน้าที่รับราชการมีหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติ จึงควรแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสมแก่ประชาชนหรือคนทั่วไป

ตัวอย่างที่ 6

“หวังใจว่าข้อความที่แสดงมาแล้วนี้ จะพอแสดงให้เห็นว่าแท้จริงผู้ที่จะเป็นใหญ่หรือมีตำแหน่งหน้าที่มั่นคงจริงแล้ว จะอาศัยความรู้วิชาการอย่างเดียวเท่านั้นหาพอไม่ และเพราะเหตุที่มีผู้มักเข้าใจผิดในข้อนี้ จึงมีผู้ที่ต้องรับความไม่พอใจอยู่บ้าง แต่ถ้าแม้ผู้อ่านหนังสือนี้ใช้วิจารณ์งานได้ตรงต่อใจดีแล้วหวังใจว่าจะเห็นจริงด้วยตามความเห็นที่ได้แสดงมาข้างบนนี้ และเมื่อเข้าใจแล้วหวังใจว่าจะช่วยกันเพราะความเห็นในทางที่ถูกที่ควรขึ้นบ้าง เชื่อว่าคงจะเป็นคุณประโยชน์แก่เราท่านทั้งหลายผู้มีความมุ่งดีต่อชาติไทยอยู่ด้วยกันทุกคนนั้น เป็นแน่แท้ฯ” (หน้า ๓๗)

การใช้ถ้อยคำว่า เราท่านทั้งหลาย เป็นการอ้างถึงแบบไม่ระบุในเชิงปริมาณซึ่งหมายถึงตัวเอง (เราซึ่งรวมถึงพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว) ท่านหมายถึงผู้อ่านหรือข้าราชการ ทั้งหลายเป็นคำขยายเชิงปริมาณหมายถึงทุก ๆ คน คำเรียกรวมดังกล่าวจึงเป็นการอ้างถึงทุก ๆ คนที่เห็นประโยชน์และเข้าใจในหนังสือหลักราชการนี้ ซึ่งรวมไปถึงประโยชน์ต่อประเทศชาติด้วย

ตัวอย่างที่ 7

สำหรับผู้ที่มักบ่นติเตียนคนสอพลอนั้น บางคนก็บ่นเพราะเกลียดชังคนที่ไม่ซื่อตรงจริง ๆ แต่ถ้าคำบ่นนั้นมีอยู่ว่า “เราเองมันสู้เขาไม่ได้ เพราะเราไม่รู้จักป.จ.” เช่นนี้ไซ้ ต้องเข้าใจได้ดีทีเดียวว่าบ่นเพราะความอหังการ

และถ้าต้องฤษยาแล้วก็แปลว่าขาดความเชื่อถือในความสามารถของตนเองเสียแล้ว จึงรู้สึกตนว่าแพ้เปรียบคนสอพลอ ซึ่งดีแต่พูดเท่านั้น ก็เป็นอันว่าตนเองก็คงดีแต่พูดเท่านั้นเหมือนกัน **และที่แค้นเคืองก็เพราะตนเองไม่มีโอกาสที่จะสอพลอได้บ้างเท่านั้น** (หน้า ๒๑)

การใช้ถ้อยคำว่า ผู้ที่ และบางคน เป็นการอ้างถึงแบบไม่ระบุ เป็นการกล่าวถึงคนที่พูดจาตำหนิ หรือว่าคนที่มึนสยประจบสอพลอ หรือคนไม่ซื่อ ซึ่งทั้งสองคำนั้นไม่ได้ระบุตัวตนเป็นการกล่าวโดยทั่วไป หากจะให้ความหมายแบบนี้ก็เหมือนจะเป็นการกล่าวในทำนองที่ตี แต่ข้อความที่ตามมาทำให้รู้ว่า การไม่ระบุว่าเป็นใครโดยใช้คำว่าผู้ที่...บางคน เพราะจะบอกว่าคนที่ชอบว่าคนอื่นว่าสอพลอนั้นอาจเป็นพวกมึนสยริษยา เห็นคนอื่นได้ดีกว่าตนจึงพูดจาว่าร้ายคนกลุ่มนี้ ทั้งที่ตนเองก็อยากได้ดีเหมือนกัน ลักษณะการกล่าวเชิงลบนี้เป็นการอ้างถึงแบบทั่ว ๆ ไป

ตัวอย่างที่ 8

“ที่จริงหนทางดีที่สุดที่จะดำเนินไปเพื่อให้เป็นที่นิยมแก่คนทั้งหลาย มีอยู่ คือ **ความประพฤติซื่อตรงต่อคนทั่วไป** รักษาตนให้เป็นคนควร **เขาทั้งหลายจะเชื่อถือได้โดยรักษาวาจาสัตย์** พูดอะไรเป็นนั่น ไม่เหียนหันเปลี่ยนแปลงคำพูดไปเพื่อความสะดวกเฉพาะครั้ง ๑ คราว ๑ ไม่คิดเอาเปรียบใครโดยอาการอันเขาจะแข่งขันไม่ได้ ไม่ยกตนข่มท่าน ไม่หาดีใส่ตัวหาชั่วใส่เขา เมื่อผู้ใดมีไมตรีต่อก็ตอบแทนด้วยไมตรีโดยสม่ำเสมอ ไม่ใช้ความรักใคร่ไมตรีซึ่งผู้อื่นมีแก่เรานั้นเพื่อเป็นเครื่องประหารเขาเองหรือใคร ๆ ทั้งสิ้น” (หน้า๒๒)

การใช้คำหรือความอ้างถึงว่า เขาทั้งหลาย ก็คือคนทั่ว ๆ ไป และคำว่า ผู้ใดกับผู้อื่น ก็เป็นการกล่าวอ้างถึงคนทั่ว ๆ ไปที่มีความประพฤติที่ดี เป็นมิตร ซึ่งเป็นรายละเอียดของพฤติกรรมต่าง ๆ ของความประพฤติที่ซื่อตรงต่อคนอื่น ไม่ทำร้ายความซื่อสัตย์ไว้ใจที่ใครมีให้ การอ้างถึงลักษณะนี้ก็เป็นการให้สติโดยทั่วไป

2. การอ้างถึงบุคคลแบบระบุและไม่ระบุ

การอ้างถึงที่มีทั้งระบุตัวตนคนที่อ้างถึงและไม่ระบุตัวตนเป็นการอ้างแบบทั่วไป ซึ่งกรณีนี้จะเป็นลักษณะของการอ้างถึงที่เกี่ยวข้องกับประเทศตะวันตกอย่างมีนัยสำคัญ ว่าเพราะเหตุใดพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวจึงได้ใช้บริบท

เชิงเปรียบเทียบสองวัฒนธรรมมาเป็นส่วนของการอ้างถึง ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 9

การอะลุ่มอล่วยมีอยู่ในหมู่พลเรือนมากกว่าทหาร เพราะในทางการพลเรือนได้อังกฤษเป็นครูเปนนั่น และวิธีบังคับบัญชาพลเรือนของอังกฤษเขาใช้วิธีตามใจผู้น้อยมากอยู่ แต่ที่จริงของเราออกจะตามใจเกินครูไปเสียอีกจนการงานอะไรๆ แทบจะสำเร็จเด็ดขาดอยู่ที่ผู้น้อยทั้งสิ้น ผู้ใหญ่อยู่ข้างจะเกรงใจผู้น้อยมาก คอยแต่เสี่ยหูฟังผู้น้อยอยู่เสมอ ข้อนี้เองทำให้ผู้น้อยได้ใจเมื่อผู้ใหญ่สั่งหรือวางการอะไรที่ไม่พอใจแล้ว ก็ชอบนินทาว่าให้ หรือร้ายกว่านั้น เขียนหนังสือ “คอร์เรสปอนเดนซ์” ส่งไปลงพิมพ์ว่าในหนังสือพิมพ์หรืออย่างเร็วที่สุด ทิ้งบัตรสนเท่ห์ว่าให้ดีๆ เหล่านี้ล้วนเป็นของที่เสียวินัยและแบบแผนในราชการทั้งสิ้น และเสื่อมเสียอำนาจและเกียรติยศของราชการเปิดช่องให้ผู้อื่นเหยียดหยันหรือดูถูกได้ ทั้งทำให้เขาติเตียนได้ว่าไทยเราช่างไม่มีความปรองดอง ในหมู่กันเองเสียเลย” (หน้า ๒๖-๒๗)

คำว่า ผู้น้อย ผู้ใหญ่ เป็นการอ้างถึงที่ค่อนข้างระบุว่าเป็นพลเรือน และมีครูซึ่งคำแทนอังกฤษให้รู้ว่าการแข่งขันชั้นของไทยว่าแตกต่างจากอังกฤษ ซึ่งคำที่ใช้แทนนอกจากจะเป็นคำที่ให้การยกย่องแล้ว ยังสะท้อนให้เห็นมุมมองที่คิดว่าผู้น้อยควรจะอยู่ใต้การบังคับบัญชาผู้ใหญ่ให้เหมาะสม ซึ่งทัศนะนั้นจะเป็นการอ้างเพื่อสอนผู้น้อยมากกว่าผู้ใหญ่ ซึ่งถ้าผู้น้อยมีพฤติกรรมที่ไม่ดี ก็ได้อ้างถึง ผู้อื่น ซึ่งเป็นการอ้างแบบไม่ระบุเพื่อบอกความกระจายทั่ว ๆ ไป แต่ถ้าสังเกตให้ดีจะพบว่าการอ้างถึงด้วยคำว่า เขา และมีคำเรียกตามหลัง คือคำเรียกที่ระบุว่าเป็นหมู่กันเอง นั่นก็คือไทยที่อยู่ข้างหน้า ดังนั้น คำว่าเขาในที่นี้จึงอาจหมายถึงต่างชาติหรือประเทศอังกฤษ และการใช้คำว่าต่างชาติหรือคนต่างชาตินั้นก็ปรากฏให้เห็น

ตัวอย่างที่ 10

“นิสัยของคนต่างชาติก็มีต่างกัน เพราะฉะนั้นจะใช้บังคับบัญชาด้วยแบบแผนอย่างเดียวกันทั้งหมดหาเหมาะไม่ คนสมัยใหม่มักหลงในข้อนี้อยู่เป็นอันมาก และมักพอใจเอาแบบอย่างของต่างประเทศมาใช้ ในการบังคับบัญชาคนไทยตามที่เปนมามากแล้วยังเป็นอยู่เป็นอันมาก ข้างฝ่ายทหารมักเอียงไปข้างแบบเยอรมัน คือ คิดจะเอาแต่อำนาจบังคับตะบมไปเพราะครุฑทหารบกเป็น

เยอรมัน แต่คนไทยเรามีนิสัยติดกับคนเยอรมัน จึงไม่ชอบการถูกบังคับอย่างนั้น ชอบให้เอาใจบ้าง พูดยกกันดี ๆ บ้าง ไม่ต้องดูอื่นไกล ดูแต่ข่าวในบ้านก็พอแล้ว ข่าวไทย ๆ เรา รู้สึกตนว่าเป็นเพื่อนกับนายมากกว่าข่าวฝรั่งเป็นอันมาก” (หน้า ๒๔)

คำว่าคนต่างชาติในที่นี้ คือคนต่างประเทศทั่วไป ไม่ได้ระบุเป็นพิเศษว่าเป็นกลุ่มใด ส่วนคนสมัยใหม่ก็เป็นการอ้างระบุนุหมายถึงคนปัจจุบัน โดยเฉพาะคนที่ได้รับการศึกษามาจากต่างประเทศก็มีความทันสมัยมากกว่าคนไทยทั่วไป จากนั้นก็เข้าสู่ตัวอย่างจากประเทศเยอรมัน โดยอ้างถึงครุฑทหารซึ่งก็คือคนเยอรมัน เพื่อแสดงความตรงข้ามกับคำว่า คนไทยเรา ที่อ้างถึงคนไทยทั่วไป และมีการอ้างนายกับข่าวให้เห็นคนสองระดับ คือระดับนายซึ่งใช้คำเดียวกันนี้อ้างได้ทั้งนายไทยและนายฝรั่งกับข่าวไทย ๆ เราและข่าวฝรั่ง หากวิเคราะห์ที่คำเรียกจะพบว่ามีการใช้คำว่า เราต่อท้ายเพื่อแสดงความเป็นกลุ่มพวกเดียวกัน การอ้างถึงในลักษณะนี้แสดงให้เห็นว่าพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว มีพระราชประสงค์จะเปรียบเทียบความแตกต่างทางวัฒนธรรมสองประเทศ ซึ่งนอกจากเห็นความแตกต่างดังกล่าวแล้ว ยังสะท้อนระบบชนชั้นของสังคมไทยได้อีกทางหนึ่ง

ตัวอย่างที่ 11

ถ้าได้ใช้การรักษาวินัยเสียบ้างตั้งแต่แรกแล้วก็จะไม่ไปไม่ได้ถึงเพียงนี้ นี่ได้ไปถือเอาธรรมเนียมอังกฤษซึ่งเหมาะแก่นิสัยอังกฤษมาใช้กับคนไทย ซึ่งไม่เหมาะกับนิสัยจึงได้ไม่เรียบร้อย การยอมให้คนต่างคนมีความเห็นส่วนตัวได้นั้น เหมาะสำหรับนิสัยอังกฤษ เพราะเขาเป็นผู้ที่รู้จักกาลเทศะดังจะแสดงให้เห็นปรากฏได้ คือในขณะที่บ้านเมืองเขาสงบศึก เขาแบ่งเป็น ๔ คณะต่างฝ่ายต่างกล่าวโทษและว่ากันต่าง ๆ แต่พอเมื่อเกิดสงครามขึ้นแล้วสิ เขาทั้งความแค้นแค้นกันได้ราวกับปลิดทิ้งในเวลานี้ไม่มีก๊กไม่มีคณะมีแต่ชาติอังกฤษ ซึ่งคิดตรงกันหมด ส่วนไทยเรามีนิสัยติดกับอังกฤษ คิดเห็นไม่ได้ตัวอย่างเดียวกัน และเข้าใจไม่ได้ว่าการที่ถั่งเถียงกันนั้นเขากระทำแต่เมื่อเป็นเวลาว่าง เข้าใจว่า เมื่อยอมให้แบ่งกันเป็นก๊กเป็นพวกแล้ว ก็แปลว่าอันแบ่งกันอยู่นั้นตลอดเวลา (หน้า ๒๗)

คำว่า เขา ทั้งหมดในที่นี้ ใช้อ้างถึงคนอังกฤษ เพราะถ้าเป็นคนไทยก็จะใช้

คำว่า ไทยเรา เพื่ออ้างถึงคนไทยมีคำว่าเราแสดงความเป็นกลุ่มหรือพวกเดียวกัน ซึ่งการใช้คำว่า เขาที่อ้างถึงคนอังกฤษนั้นเป็นการเสนอพฤติกรรมที่สะท้อนทัศนคติในเชิงบวกซึ่งแตกต่างกับนิสัยหรือพฤติกรรมแบบคนไทย การเปรียบเทียบก็เพื่อความสมเหตุสมผลของเนื้อความ

ตัวอย่างที่ 12

ผู้ที่ประพุดิเป็นนักแสดงต่าง ๆ มักพอใจอ้างว่า เขาอย่างฝรั่ง แต่จะต้องถามว่าฝรั่งอะไร? เพราะฝรั่งมีใช้จะดีทั้งหมดก็หาไม่ได้ ถ้าฝรั่งเป็นคนดีทั้งหมดแล้ว ที่เมืองฝรั่งคงไม่มีคู่มือตราง” (หน้า๓๔)

คำว่า ฝรั่ง ใช้อ้างถึงคนต่างชาติทั่วไป และความว่า “ผู้ที่ประพุดิเป็นนักแสดงต่าง ๆ” ใช้หมายถึงคนที่นิสัยไม่ดี โดยไม่ได้ระบุว่าใคร แต่แน่นอนว่าต้องตรงกันข้ามกับฝรั่ง ดังนั้นคนที่นักแสดงจึงน่าจะหมายถึงคนไทยที่ทำตัวไม่ดีก็ใช้ข้ออ้างความไม่ดีนั้น โทษว่าเป็นพฤติกรรมที่เอาอย่างคนต่างชาติหรือฝรั่งที่อ้างถึงซ้ำ ๆ หลายครั้ง

3. การอ้างถึงสำนวนสุภาษิต

การอ้างถึงสำนวนสุภาษิตในที่นี้เป็นกรณำแนวคิดการอ้างถึงในด้านของการอ้างถึงหรือการทำความเข้าใจถึงสำนวนสุภาษิตในลักษณะของการขยายความต่อ หรือต่างไปจากปัจจุบันก็รวมเรียกเป็นสำนวนสุภาษิต กระทั่งพุทธสุภาษิตผู้วิจัยก็จัดรวมไว้ในกลุ่มนี้ เพราะสุภาษิตก็คือคำพูดดี ๆ ที่ให้คติสอนใจไม่ว่าจะเป็นสุภาษิตทั่วไปหรือสุภาษิตทางพุทธศาสนาจัดรวมเป็นถ้อยคำเพื่อไว้สอน หรือให้สติได้ทั้งสิ้น ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 13

...แต่ผู้ใหญ่ที่หลงไปเฟ่งเล็งแต่ภูมิวิชาเท่านั้นก็มี ซึ่งในไม่ช้าก็ต้องรู้สึกว่าคิดผิด เพราะผู้ที่มีวิชาแต่ไม่รู้จักใช้วิชานั้นให้ประโยชน์จริง ๆ แล้ว ก็ไม่ผิดอะไรกับวานรซึ่งถือแก้วไว้ในมือแต่จะรู้ราคาแห่งแก้วนั้นก็หาไม่ได้ (หน้า๙)

สำนวนสุภาษิตในที่นี้ คือ วานรได้แก้ว หรือลิงได้แก้ว หมายถึง ผู้ที่ไม่รู้คุณค่าของสิ่งมีค่าที่ได้มาหรือที่มีอยู่ ซึ่งในตัวอย่างก็ใช้ตัวเน้นพิเศษ เพื่อจะตอกย้ำพฤติกรรมของคนที่เป็นข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ที่ทะนงตัวเองว่าเป็นผู้มีวิชาความรู้มากมาย แต่

กลับไม่ได้นำความรู้ที่มีนั้นมาใช้ให้เกิดประโยชน์ จึงไม่ต่างอะไรกับสิ่งที่ได้แก่ไว้ในที่นี้ก็คือ อัญมณี แนนอนว่าลึงยอมไม่รู้คุณค่าของอัญมณี เหมือนกับคนที่ไม่รู้คุณค่าวิชาความรู้ที่ตัวเองมีเช่นกัน

ตัวอย่างที่ 14

คนเราไม่ว่าจะเป็นคนสำคัญปานใด ย่อมต้องอาศัยกำลังผู้อื่นในกิจการบางอย่าง จึงมีสุภาษิตโบราณกล่าวไว้ “ป่าพึ่งเสือ เรือพึ่งพาย นายพึ่งบ่าว เจ้าพึ่งข้า”

เมื่อความจำเป็นมีอยู่เช่นนี้แล้ว จึงต้องคำนึงดูว่าจะทำอย่างไรจึงจะได้ใช้กำลังของผู้อื่นนั้นโดยความเต็มใจของเขา? (หน้า ๑๙)

สำนวนสุภาษิตในที่นี้ คือ “ป่าพึ่งเสือ เรือพึ่งพาย นายพึ่งบ่าว เจ้าพึ่งข้า” เป็นสำนวนปัจจุบัน คือ น้ำพึ่งเรือ เสือพึ่งป่า หมายถึง การพึ่งพาอาศัยกัน โบราณท่านจึงเปรียบเทียบการพึ่งพาอาศัยกันของสิ่งสองสิ่งหรือมากกว่าเอาไว้เหมือนกันกับเสือที่ต้องพึ่งป่า เรือที่ต้องพึ่งน้ำ เป็นต้น การอ้างถึงสำนวนในที่นี้เพราะต้องการสอนหรือบอกให้ข้าราชการที่มีตำแหน่งสำคัญรู้ว่า การทำงานก็ต้องมีลักษณะของการพึ่งพาอาศัย แม้กับชั้นผู้น้อย

ตัวอย่างที่ 15

ความเพียรเป็นคุณวิเศษซึ่งนักปราชญ์โบราณท่านสรรเสริญกันนัก จึงมีพุทธภาษิตปรากฏอยู่ว่า “ความเพียรเป็นเครื่องพาดนข้ามพ้นความทุกข์” แต่ผู้มีวิชาสมัยใหม่นี้ก็ไม่รู้สึก คุณวิเศษแห่งความเพียรอีกเหมือนกัน เพราะเหตุที่มีความเชื่อมั่นเสียแล้วว่าวิชาอาจะพาดนไปถึงไหน ๆ ก็ได้ จึงไม่รู้สึกความจำเป็นที่จะต้องใช้เพียร โดยมากก็มักจะกล่าวว่า “ความเพียรเราทำได้แล้ว เราจึงได้มีวิชาความรู้ได้ถึงปานนี้ ถ้าเราไม่ได้มีความเพียรมาแล้วเรามียังคงเป็นคนโง่งอย่างเดิมเถา” (หน้า ๑๐)

กรณีเป็นการอ้างถึงพุทธภาษิต ซึ่งก็หมายถึง คำพูดที่ดีในทางพุทธศาสนา ผู้วิจัยจึงกล่าวรวมไว้ในประเด็นสำนวนสุภาษิต ซึ่งตัวอย่างนี้ก็กล่าวอ้างถึงพุทธภาษิตว่า “ความเพียรเป็นเครื่องพาดนข้ามพ้นความทุกข์” พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวนำมาใช้เพื่อต้องการให้คนทำงานรู้จักกับความเพียรพยายาม “ไม่ให้คนทะนงตนในวิชาความรู้ที่ร่ำเรียนจนจบมาเท่านั้น แต่การทำงานยังต้องอาศัยความเพียร

เพื่อให้งานประสบความสำเร็จได้ด้วยดีเช่นกัน การนำพุทธภาษิตมาอ้างอิงนี้จึงทำให้คำกล่าวเพื่อโน้มน้าวใจดูน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น

4. การอ้างอิงนิทาน

การอ้างอิงนิทานในที่นี้มีลักษณะคล้ายกับการอ้างอิงสำนวนสุภาษิต ซึ่งการอ้างอิงนิทานก็เพื่อต้องการเชื่อมโยงเนื้อหาให้มีความเป็นเหตุเป็นผล ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 16

การที่จะไม่ผ่อนผันเสียเลยนั้น บางคราวอาจจะทำให้ท่านได้ผลหย่อนไป หรือถึงแก่เสียการทีเดียวก็ได้ ดูแต่เถรตรงสิ การที่แกตั้งสัตย์ปฏิญาณไว้ว่า จะเดินให้ตรงเสมอไม่เลี้ยวเลยนั้น ที่จริงความตั้งใจของแกก็ดีแต่เพราะแกไม่ยอมผ่อนผันเสีย พอแกเดินไปเจอะต้นตาลขวางอยู่กลางทาง และต้นตาลมันก็ไม่หลีกทางให้แก แกก็ป็นขึ้นไปจนต้องไปไหนโตงเตงปนลึงอยู่ และในที่สุดกว่าจะลงได้ ก็เป้นเหตุให้ความข้างต้องเสียข้างไปตัว ๑ และคนหัวล้านต้องตายถึง ๔ คน เพราะตาเถรตรงแกตั้งไม่ยอมหลีกต้นตาลต้นเดียวไม่ใช่ฤา? (หน้า ๒๙)

นิทานเรื่องนี้อ้างถึงนี้ เป็นเรื่องของเถรตรง เพื่อสร้างความเป็นเหตุเป็นผลกับเนื้อหาที่นำเสนอเรื่องการทำงานจะต้องรู้จักกับการผ่อนผัน ถ้าตรงไปหมดทุกเรื่องบางครั้งอาจจะทำให้เกิดผลเสียมากกว่าผลดี พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว จึงได้กล่าวถึงนิทานเรื่องดังกล่าว ซึ่งจากตัวอย่างก็จะสังเกตได้ว่าพระองค์ไม่ได้เล่าเรื่องทั้งหมดแบบเต็มเรื่อง แต่เพียงกล่าวอ้างเพื่อให้ผู้ฟังนึกเรื่องดังกล่าวได้ซึ่งสันนิษฐานได้ว่าผู้อ่านรู้นิทานเรื่องดังกล่าวแล้ว

ตัวอย่างที่ 17

“ข้างฝ่ายจำพวกที่ ๒ ซึ่งเห็นความผ่อนผันเปนของสำคัญยิ่งกว่าสิ่งอื่นนั้น ก็เหมือนคนซื้อลาในเรื่องนิทานเอสปรณัม ซึ่งเล่าเรื่องไว้ว่า ชายผู้ ๑ ไปซื้อลามาได้แล้วให้ลูกชายขึ้นขี่ลาเดินไปบ้าน พบคนเดินสวนทางไปเขาพูดกันว่า “ดูแน่ เด็กออกโตแล้วขึ้นไปขี่ลา ปล่อยให้พ่อต้องเดินเหนื่อยอยู่ได้” พ่อก็ไล่ให้ลูกลงแล้วตัวขึ้นขี่ลาเองพบคนสวนไปอีกเขาพูดกันว่า “ดูแน่ ตานั่นใจคำจริง ๆ ปล่อยให้เด็กเดินไปได้ แกขี่ลาเสียคนเดียว” พ่อก็เรียกให้ลูกขึ้นไปขี่ลาด้วย จนไปพบคนเดินสวนไปอีก เขาพูดว่า “ดูแน่ คนอะไรไม่รู้ ข่างไม่รู้จัก

ภรรยาแก่สัต์วเลย ลาตัวนิตเดียวตันขึ้นไปชื้ออยู่ได้เปน ๒ คน” ทั้งพ่อทั้งลูกเลย
ลงจากหลังลา ช่วยกันหามลาไปบ้าน พอถึงบ้านคนเขาก็ดหัวเราะกันครืนร้อง
ว่า “แน่, ดูอ้ายบ้าคุณี่สิ เอลาเปนนาย” เรื่องนี้พอจะเป็นเครื่องแสดงให้เห็น
ได้ว่า การผ่อนผันตะบันไปนั้นไม่มีผลอันใด และในที่สุดก็มีแต่จะถูกเขา
หัวเราะเยาะให้เท่านั้น” (หน้า ๓๖)

นิทานเอสปกรณณ์ที่นำมาอ้างอิงนี้ เป็นเรื่องราวของพ่อลูกและลา ซึ่งพระบาท
สมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว นำมาใช้เพื่อแสดงความตรงข้ามกับตัวอย่างที่ 16
เพื่อให้สมเหตุสมผลกับพฤติกรรมที่เกินพอดี กรณีนี้ก็เพื่อแสดงให้เห็นว่าการผ่อนผัน
มากเกินไปไม่ได้เป็นสิ่งที่ดี ดังนั้น การผ่อนผันที่พระองค์หมายถึงนั้นจึงเป็นการ
ผ่อนผันที่อยู่บนพื้นฐานของความพอดี

5. การอ้างถึงบทประพันธ์

ในหนังสือหลักวิชาการมีบทประพันธ์หนึ่งบทแต่นับเป็นบทที่มีความ
สำคัญกับเนื้อเรื่อง เพราะเป็นบทประพันธ์ของรัชกาลที่ 5 เพื่อให้คำสอนไม่ให้คนเกิด
ความทะนงตน การอ้างถึงบทประพันธ์ในที่นี้ มีลักษณะเหมือนกับการอ้างถึงนิทาน
หรือสำนวนสุภาษิต และเนื่องจากเป็นบทประพันธ์ของรัชกาลที่ 5 ดังนั้น คำสอน
ดังกล่าวจึงมีความน่าเชื่อถือในการโน้มน้าวใจของผู้อ่านได้ ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 18

พลทหารหรือจะยอมเห็นตัวเลกว่านายทหาร ถ้าจะว่าไปด้วยชาติ
กำเนิด นายทหารหลายคนก็ได้มีตระกูลสูงกว่าพลทหารเลย ที่ดีกว่าก็แต่
ในส่วนวิชาซึ่งได้เรียนรู้มากกว่ากันเท่านั้น ความรู้สึกเช่นนี้ยอมมีอยู่เปน
แน่นอนในใจแห่งคนไทยโดยมาก สมด้วยพระราชนิพนธ์พระบาทสมเด็จพระ
พระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ซึ่งได้ทรงไว้เป็นคำโคลงว่า

ฝูงชนกำเนิดคล้าย	คลึงกัน
ใหญ่ย่อมเพศผิวพรรณ	ແกบ้าง
ความรู้้อจเรียนทัน	กันหมด
เว้นแต่ชั่วดีกระด้าง	ทอนแก่ ฤาไหว

การอ้างถึงบทประพันธ์ของรัชกาลที่ 5 ซึ่งถือเป็นบทประพันธ์ที่สำคัญที่
พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้กล่าวถึงพระราชนิพนธ์ของพระบิดา

เพราะบทประพันธ์ดังกล่าวพระองค์ได้ให้ไว้เพื่อสอนลูก คือรัชกาลที่ 6 พระองค์จึงทรงได้อ้างถึงบทประพันธ์ดังกล่าวอีกครั้งเพื่อให้สติแก่ผู้ทะนงตนว่ามีดีกว่าผู้อื่น ด้วยวิชาความรู้หรือชาติกำเนิด แต่สิ่งที่สำคัญไปกว่านั้นพฤติกรรม ความดี การรู้จักอ่อนน้อมถ่อมตน สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้จะทำให้คนแตกต่างกันได้จริง

วัตถุประสงค์ของการอ้างถึง

วัตถุประสงค์สำคัญของการเขียนหนังสือหลักราชการ คือ เพื่อเป็นหลักคำสอนเตือนสติต่อหน้าที่ของข้าราชการที่ควรปฏิบัติแก่ประชาชน และเมื่อได้ศึกษาเรื่องของการอ้างถึงในหนังสือหลักราชการแล้วจะพบว่า วัตถุประสงค์ที่ใช้ในการอ้างถึงนั้นเน้นการอ้างถึงเพื่อความเป็นเหตุเป็นผลให้น่าเชื่อถือ และการอ้างถึงเพื่อหลีกเลี่ยงประเด็นด้านลบ ดังนี้

1. อ้างถึงเพื่อแสดงความเป็นเหตุเป็นผล

การอ้างถึงเพื่อต้องการแสดงความเป็นเหตุเป็นผลกับความคิดที่พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว มีพระราชประสงค์จะนำเสนอ เพื่อให้เกิดความน่าเชื่อถือ ลักษณะการแสดงความเป็นเหตุเป็นผลถือเป็นส่วนสำคัญที่สามารถโน้มน้าวใจผู้อ่านได้เป็นอย่างดี โดยเฉพาะเรื่องที่มีลักษณะกึ่งทางการเหมือนกับหนังสือหลักราชการเล่มนี้ ผู้อ่านสำคัญก็คือข้าราชการ ดังนั้นการแสดงความคิดเห็นเป็นเหตุเป็นผลจึงจะสมเหตุสมผลมากกว่าจะแสดงความคิดเห็นส่วนตัวเพียงอย่างเดียว เช่น การใช้คำอ้างถึงแบบทั่วไป คำว่า ใคร ๆ ผู้อื่น เขา ผู้ใด หรือคำที่แสดงฐานะทางสังคม คำว่า ผู้ใหญ่ ผู้น้อย เป็นต้น

การอ้างถึงสำนวนหรือนิทานก็เช่นกัน สามารถสร้างความเป็นเหตุเป็นผลให้กับเรื่องเล่าของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวได้ รวมถึงการอ้างถึงพุทธภาษิตหรือบทประพันธ์ของบุคคลที่น่าเชื่อถือ ก็มีน้ำหนักของความน่าเชื่อถือให้กับงานเขียน โดยเฉพาะในสิ่งที่พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงอ้างถึง

2. อ้างถึงเพื่อหลีกเลี่ยงภาพด้านลบ

การอ้างถึงเพื่อใช้หลีกเลี่ยงอะไรบางอย่างที่จะสื่อความในด้านลบนั้น อาจมีนัยของการตำหนิ การประชดประชันในเรื่องไม่ดีแทนการกล่าวตรงไปตรงมา

ก็เลือกใช้วิธีการอ้างอิงถึง ส่วนใหญ่การอ้างอิงถึงลักษณะนี้มักจะเป็นการอ้างอิงถึงแบบเหมารวมไม่ระบุตัวตนชัดเจน แต่ผู้อ่านก็สามารถคาดเดาได้ว่าสิ่งที่พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวมีพระราชประสงค์จะสื่อสารนั้นคืออะไร เช่น การใช้คำว่า “บางคน” ซึ่งเป็นการอ้างอิงถึงที่ไม่อาจจะระบุตัวตนจึงสามารถใช้อ้างถึงพฤติกรรมในด้านลบได้

บทสรุป

ลักษณะการอ้างอิงที่ปรากฏในหนังสือหลักราชการของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ซึ่งถือเป็นเอกสารโบราณ แต่มีความร่วมสมัยในแง่การปฏิบัติราชการเพราะข้าราชการก็มีระเบียบปฏิบัติหรือวินัยราชการในทุกยุคสมัย และจากหนังสือหลักราชการนี้จัดเป็นหลักปฏิบัติที่มาจากพระราชวินิจฉัยในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวเพื่อพระราชทานแก่ข้าราชการทุกคน สิ่งสำคัญจากงานเขียนคือ เรื่องของการอ้างอิง เพราะการเขียนข้อเสนอแนะให้นำเชื่อถือนั้นจะต้องมีการอ้างอิง และการอ้างอิงในที่นี้ก็มีลักษณะที่ทั้งใกล้เคียงกับทฤษฎีทางภาษาหรือ Reference ที่นักวิจัยไทยนำทฤษฎีจากต่างประเทศมาศึกษาภาษาไทยจนได้ข้อสรุปลักษณะการอ้างอิงในแบบของไทย 3 แบบ คือ การอ้างเชิงบุคคล การอ้างเชิงบ่งชี้ และการอ้างเชิงเปรียบเทียบ (Chanawangsa, 1986) สอดคล้องกับการศึกษาครั้งนี้ ที่เด่นชัดในการอ้างเชิงบุคคลที่มีทั้งการระบุและไม่ระบุตัวตน

ข้อสำคัญในงานเขียนแบบไทยคือยังมีการอ้างอิงแบบ Allusion ซึ่งถือเป็นเรื่องที่น่าสนใจ เพราะการอ้างด้วยสำนวนสุภาษิต นิทาน หรือบทประพันธ์เป็นการอ้างสิ่งทีนอกเหนือตัวบทเพื่อให้สัมพันธ์กับตัวบทที่พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวกำลังอ้างอิง นับเป็นการสร้างความสมเหตุสมผล จากความรู้เดิมอันเนื่องจากสำนวนสุภาษิต นิทานหรือบทประพันธ์นั้นเป็นความรู้เดิมของผู้อ่าน เชื่อมโยงประสบการณ์เดิมกับตัวบทใหม่ที่พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวมีพระราชประสงค์จะนำเสนอ จึงถือได้ว่าเป็นเทคนิคในการสร้างความน่าเชื่อถือหรือจูงใจผู้อ่านให้คล้อยตามความเห็นของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวได้เป็นอย่างดี

ลักษณะที่น่าสนใจคือการอ้างถึงที่มีบริบทการเปรียบเทียบกับต่างประเทศให้เห็นถึงความแตกต่างในการใช้ชีวิต ซึ่งส่งผลถึงการปฏิบัติที่จะต้องแตกต่างกัน ลักษณะการอ้างถึงแบบนี้เป็นการแสดงให้เห็นความคิดที่คนไทยมีต่อต่างชาติ กับแนวปฏิบัติที่พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวมีพระราชประสงค์ให้คนไทยปฏิบัติในงานราชการแบบไทย ๆ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้คาดว่ามีประโยชน์ในการศึกษาทฤษฎีการอ้างถึงทั้งสองแบบ ซึ่งผู้เขียนพบว่าการศึกษาเกี่ยวกับการอ้างถึงส่วนใหญ่จะแยกศึกษาทั้งสองทฤษฎีออกจากกัน เนื่องด้วยแนวคิดหนึ่งเป็นการศึกษาในเชิงภาษาศาสตร์ อีกแนวคิดหนึ่งเป็นการศึกษาในเชิงวรรณคดี แต่จากการศึกษาข้อมูลหนังสือหลักราชการนี้ ผู้เขียนพบว่าหากนำแนวคิดทั้งสองมาศึกษาร่วมกันก็จะค้นพบข้อมูลที่น่าสนใจ บทความนี้จึงอาจถือเป็นกรณีศึกษาเพื่อให้เกิดการพัฒนาแนวคิดนี้ต่อไป โดยหากนำแนวคิดทั้งสองไปศึกษาข้อมูลในลักษณะของการให้ข้อเสนอแนะในรูปแบบอื่น ๆ ก็อาจค้นพบลักษณะของการอ้างถึงมากกว่าการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ จนอาจได้ข้อค้นพบในเรื่องของการอ้างถึงที่มีลักษณะแบบของไทยมากขึ้น และยังจะทำให้พบวัตถุประสงค์ของการอ้างถึง ที่อาจมากกว่าการสร้างความน่าเชื่อถือหรือการหลบเลี่ยงภาพด้านลบได้

บรรณานุกรม

- นวรรณ พันธุมธา. (2553). *ไวยากรณ์ไทย* (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: โครงการเผยแพร่ผลงานวิชาการ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ป.ประสิทธิ์สรจักร์. (2513). *หนังสือหลักราชการพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระราชนิพนธ์และพิมพ์พระราชทานแจกข้าราชการในพระราชพิธีตะรุชะสงกรานต์*. พระนคร: กรุงเทพมหานครพิมพ์.
- สุจิตรา จงสถิตย์วัฒนา. (2549). *เจิมจันทร์กังสดาล: ภาษาวรรณศิลป์ในวรรณคดีไทย*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: โครงการเผยแพร่ผลงานวิชาการ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Cambridge Dictionaries Online. (2015). *Allusion*. Cambridge University Press Retrieved November 7, 2014, from <http://dictionary.cambridge.org/dictionary/british/allusion>
- Chanawangsa, W. (1986). *Cohesion in Thai*. Ph.D. dissertation. Washington, DC: Georgetown University.
- Eidenmuller, M. E. (2001). *Allusion*. American Rhetoric Rhetorical Figures in Sound. Retrieved November 7, 2014, from <http://www.americanrhetoric.com/figures/allusion.htm>
- Encyclopædia Britannica. (2015). *Allusion*. Encyclopædia Britannica Inc. Retrieved November 7, 2014, from <http://global.britannica.com/EBchecked/topic/16658/allusion>
- Halliday, M.A.K. & Hasan, R. (1976). *Cohesion in English*. London: Longman.
- Higbie, J. & Thinsan, S. (2003). *Thai Reference Grammar the Structure of Spoken Thai*. Bangkok: Orchid Press.
- Leech, G. N., (1983). *Principles of Pragmatics*. London: Longman.
- Levinson, S.C. (1983). *Pragmatics*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Mey, J. L. (2001). *Pragmatics: An Introduction*. Second Edition. Oxford: Blackwell.

Oxford Dictionaries Language Matters. (2015). *Allusion*. Oxford University Press. Retrieved November 7, 2014, from <http://www.oxforddictionaries.com/definition/english/allusion>

Paltridge, B. (2006). *Discourse Analysis an Introduction*. London: Continuum.

มหาวิทยาลัยบูรพา
Burapha University